

NEMŮŽU VŠECHNO PROZRADIT DOPŘEDU

Rozhovor s ředitelkou přehlídky Marií Banákovou

Jak na konci letošního ročníku Divadelního Pikniku hodnotíte změnu formátu (z dvou bloků od čtvrtka do neděle na devět dní v kuse)? Jak se projevila?

Nejvíce se asi projevila v divácké oblasti. Někteří diváci, kteří pravidelně chodili v květnovém termínu, letos nepřišli. Je to hodně dané termínem – řada lidí si na sváteční dny na začátku července bere dovolenou a jede pryč. Uvidíme, jak to bude příští rok, kdy bude o jeden volný den méně. Letos byly jen tři pracovní dny, příští rok budou čtyři. Uvidíme, jak to bude, až oba svátky vyjdou na víkend. Myslím, že podle toho se bude zájem diváků hodně měnit. Letos ale bylo diváků ve výsledku přibližně stejně jako loni, místo těch, na které jsme byli zvyklí v předchozích ročnících, dorazili jiní lidé a na představení chodili také seminaristé.

Jak jste více než týdenní záprah zvládali organizačně?

Je to vyčerpávající. A netýká se to jen organizátorů, ale i třeba obsluhy restaurace. Klobouk před nimi dolů, jak to zvládli. Všichni zaslouží velké poděkování – paní Náhlíková, která se ve spolupráci s Tondou Makem ujala ubytování na internátu, restaurace Na Nové, technici, členové VODVASu i Piki Volyně, město, které bylo velice vstřícné, a mnozí další.

Organizaci jste měli letos ještě složitější v tom, že jste na přehlídce sami hráli...

Je pravda, že jsem musela zajistit chod přehlídky i v době, kdy jsme se připravovali na hraní. Ale všichni to pochopili a ochotně přišli pomoci, žádný problémy nebyl.

Na Pikniku letos fungoval i dětský seminář, kam mohli dospělí účastníci seminářů „odložit“ na den svoje děti.

Osvědčil se? Bude i příští rok?

Myslím, že dětský seminář zůstane. A od lektorky, Anežky Villnerové, mám zpětnou vazbu, že děti byly velice šikovné.

Víte už teď o nějakých změnách, které byste ráda do příštího roku ráda připravila?

Všechno se bude odvíjet od toho, jaké soubory do Volyně postoupí, kolik bude potřeba hracích míst a podobně.

Nemám ráda plány na rok dopředu, spíše se všechno snažíme řešit operativně, jak je potřeba.

Snad každý rok je ve Volyni přistavěno něco nového – ať už jde o klub Peklo, srovnanou plochu na zahradě nebo letošní šapitó. Co nového postavíte do příštího roku?

Nechte se překvapit, nemůžu všechno prozradit dopředu (smích).

David Slížek

HLEDÁME LEPŠÍ MÍSTO K ŽIVOTU

Rozhovor s dramaturgyní Petrou Richter Kobutovou

Co vás lákalo na inscenování příběhu od Vladimíra Körnera?

Anna Ratajská, režisérka našeho divadla, má Vladimíra Körnera velmi ráda. Hlavně jeho středověké věci. Někdy kolem roku 2002 jsem zjistila, že Körner dělal dramaturgii pro Divadlo na Vinohradech. Tenkrát ta inscenace z mnoha důvodů moc nedopadla. Ale domluvila jsem se s tehdejší dramaturgyní Divadla na Vinohradech a ta nám poslala scénář. Vzhledem k tomu, že ten text má velká úskalí a že nebyl ten pravý čas, 15 let ležel u ledu.

Čím vás to tedy opětovně zlákalo?

V posledních letech jsme si začali říkat, že na to máme lidi a hlavně že to téma začíná být nesmírně aktuální. Původní Körnerův scénář jsme s Annou docela výrazně upravovaly. A upřímně řečeno ty úpravy ještě probíhají. Zatím jsme měli něco kolem deseti repríz a pořád se to dotváří.

O čem tedy hrajete a co chcete říct?

Je to o situaci člověka, který se vrací domů, do domova, který už nemá. Nemá kam se vrátit. Situace, kdy může být zabit kdykoliv, bez nějakých právních postihů pro své vrahy. Vidíme

to teď na běženeckých kauzách. Proto jsme si mysleli, že je to pro tuhle dobu aktuální. Ale nechceme do toho šlapat. Není to tak, že bychom stáli na rampě a vykřikovali, že je to o běžencích. Ale... je. A celkově je to o nás, kteří hledáme lepší místo k životu.

Jak členové souboru na text při prvním přečtení reagovali?

Strašně dlouho jsme koukali na inspirativní věci, inspirativní filmy. A hodně dlouho jsme o tom mluvili. Není to pro ně úplně nové, protože jsme dělali věci s podobnými tématy. Anna na tyhle věci hodně slyší. Na člověka v hodně výjimečné situaci, téma boje o přežití.

Narazili jste v průběhu zkoušení na nějaký bod scénáře, který pro vás byl neuchopitelný, nevěděli jste, co s ním?

Je to hodně složité. Jsou to korálky situací, které se navlíkají. Po vizuální stránce to ani tak moc složité nebylo. Světelný koncept není popisný a jde po něčem jiném, než jestli je ráno nebo večer. Muziku nám dělat profesionál Jirka Švec. Ale způsob herectví je hodně těžký. Nicméně to už, jak

jsem říkala, většina lidí v souboru zná z dřívějšíka. Takže tady se jen některé věci oprašovaly, připomínaly. Šlo to tady samozřejmě jinou cestou než u komediálních titulů.

Komedie taky někdy zařazujete do svého repertoáru?

Komedie moc neumíme. Takže se soustředíme hlavně na myšlenku dramatu a na váženější žánry. A mám pocit, že nám jdou víc než komedie.

Byl v souboru někdo, kdo odmítl nabízenou roli v této hře?

Ne. Tohle se většinou neděje. Je pravda, že ty texty jsou těžké a většinou když si to lidi přečtou, neumějí si to moc představit. Musím říct, že Anna s tím souborem dělá 30 let, takže má plnou důvěru a navíc má velikou schopnost pracovat s mladými lidmi. Všichni, kdo neměli roli, nastoupili do chóru. To byl dobrý základ.

Nikdo neměl problém na jevišti někoho zavraždit nebo nechat zavraždit sám sebe?

Proč? Je to ve službách něčeho. Nějaké myšlenky.

Adéla Červenková

NÁLADA SE NEDĚLÁ ŠEROSVITEM!

Vladimír Körner patří k nejvýraznějším tvůrcům české literatury druhé poloviny 20. století. Kromě nemalého množství filmových scénářů napsal řadu historických románů a novel, a ovšem také divadelní hru *Huncléder – Psí kůže*. Karlovarské Divadelní studio D3 tento text nastudovalo v roce 2017 a nyní se svou inscenací zavítalo na Divadelní Piknik. Ačkoli je *Psí kůže* tematicky velmi bohatý text, umožňující větší mužství interpretací s ohledem na režijně dramaturgický výklad, karlovarští se soustředili především na prosté převyprávění příběhu.

Děj se odehrává na sklonku Třicetileté války a přivádí na scénu tři muže, kteří jsou na útěku a které podle zákona nikdo nesmí vzít pod střechu a kdokoli je může beztrestně zabít, protože jsou to jen "hunclédři". Jeden z nich (Eliáš) má však cíl: vrací se domů do rodných Čech. Do země, ve které kdysi ta dlouhá válka začala. Tenkrát odešel bojovat za víru. Jeho rodiče byli mezitím pro tuto víru zavražděni a pánem jejich rodového gruntu je strýc. A ten se v průběhu dramatického děje snaží Eliáše zbavit. Od okamžiku, kdy se Eliáš objeví, zuří (nebo by měl zuřit!) na statku krvavý boj o holý život a o právo na majetek. Eliáš ho nakonec vzdává a jediným zábleskem naděje, nositelkou života i víry, se stává jeho slepá sestra Rozárka, která jednou porodí dědice gruntu a především pokračovatele rodu. Zachování rodu se jeví zásadním, neboť "bez živých by i slunce zhaslo". Děj dramatu je prokládán komentáři Smrtky a Smrtáka a sborovou recitací chóru lancknechtů.

Pokud jde o vyznění textu hry, o jeho myšlenkové poselství, nelze přehlédnout silné existenciální tóny. Text je tematicky mnohovrstevnatý. Především se reflexivně vyrovnává s válečnými traumaty. Silné je i téma rodinných a rodových vazeb. Téma válečného běžectví v kontrastu se silným motivem návratu domů, touhy po domově. Jistě je hra vhodná i pro výklad tématu

víry a nekonečných lidských konfliktů vedených náboženskými důvody (či pod jejich záminkou). Karlovarští deklarují, že jejich inscenace je baladou o návratu domů. Je a není.

Deklarované téma přirozeně vyvěrá z příběhu, ale to je vše. Není v režijním výkladu ani v jeho inscenačním řešení nijak výrazněji akcentováno. Vše je stejně důležité - chybí výklad, chybí akcentace klíčových motivů. Motiv návratu Eliáše domů je jedním z mnoha a není o nic silnější nežli motiv jeho pokusů o sebevraždu – poprvé už před návratem domů, což Eliáše může naopak usvědčit z toho, že po nějakém návratu domů na začátku dramatického děje vůbec netoužil, že na něj už dávno rezignoval. Záleží na interpretaci a ta byla nezřetelná. Inscenátoři Körnerův text úctyhodnou měrou seškrtali. Nejsm si ovšem jist, zda krácení nepadly za obětí i některé motivy, které by divákům pomohly k lepší orientaci. Některé dějové zvraty přicházely náhle a nepřipraveně. Za všechny mohu jmenovat scénu s pokusem o znásilnění Rozárky. Přechod od okamžiku, kdy se Rozárka brání a švihne Arnolfa opaskem do obličej, k okamžiku vzájemné lásky je nepřírozeně skokový a tato náhlost není nijak jevištně odůvodněna. Napadá mě, že jednou z motivací Rozárky k tomu, aby podlehla, mohla být i touha po zachování rodu a tudíž potřeba otěhotnět. K takovému vysvětlení ovšem inscenátoři nedávají divákům klíč. Motivace Rozárky bude tedy asi jiná. Jaká přesně, netuším. A podobných nejasností v motivacích postav k jednání je v inscenaci bohužel více. Dostatečně čitelné nejsou ani vztahy jednotlivých postav k Eliášovi.

Mé podezření, že se inscenátoři spokojují s převyprávěním příběhu a že rezignují na výklad nějakého konkrétního tématu, dokládá i užitá míra popisnosti. V inscenaci převažuje snaha text hry ilustrovat nad usilováním o to, aby jevištní obrazy významy textu zmnožovaly. Přitom styl balady si přímo koleduje o práci

se symbolem a metaforou. Režisérka Anna Ratajská v mnoha dramatických situacích preferuje vykreslení koloritu, zatímco skutečný (na téma hry vázaný) význam dané situace nechává ležet ladem. Například při ranním dialogu strýce Haugvice (Petr Richter) s Eliášem (Martin Cirkel). Předmětem dialogu je sdělení, že Haugvic s Eliášem na statku dál nepočítá. Že rodové dědictví je připraven sčíst pro Rozárku, ale nikoli pro Eliáše. A Eliáš že by měl – dle mínění strýce – odejít. Jde přitom o situaci krajně dramatickou, neboť Eliášův postoj k jejímu řešení je zcela opačný než Haugvicův. Navíc jsou obě postavy v časové tísní, protože Eliáš je psanec a neměl by jej na statku živého nikdo spatřit. Jevištní realizace této skutečnosti věru neodpovídá. Ilustruje jakési běžné ráno na statku, kdy se Haugvic klopotně vysvlékne do půli těla a vodou z lavóru se omývá, jakoby měl co chvíli vyrazit za běžnou hospodářskou činností všedního dne. Během své ranní hygieny jen tak mimochodem oznamuje svá stanoviska Eliášovi, jako kdyby s ním mluvil jen o tom, jaké dnes bude počasí... Takové řešení by mohlo fungovat jen tehdy, kdyby Haugvicova zdánlivá nezaжатost rozhovorem byla čitelně záměrná, provokativní. Nicméně takto situace z jeviště do hlediště nepůsobí. Zůstává v rovině pouhopouhé ilustrace rána na statku.

Balada je žánr založený mimo jiné na práci s atmosférou jednotlivých jevištních obrazů. Na emocionálním ladění se může a má podílet současně celá řada složek divadelní inscenace včetně způsobu svícení, scénické hudby a v neposlední řadě také způsob řešení herecké akce. Zřetelná je snaha režisérky, aby se na výsledné atmosféře výrazně podílely stylizované postavy Smrtky a Smrtáka ve spolupráci s chóry. Nicméně s obojím je nakládáno poměrně stereotypně, pokaždé stejně. Hlavní, na co pak režisérka sází, je tajemně potemnělé zasnívání prostoru, které se téměř nemění. Jenže to se samo o sobě a bez rafinovanější výstavby světelného plánu mívá s účinkem a spíše diváky unavuje. Šerosvitem se nálada nedělá.

Luděk Horký

ZDRAMATIZUJI VŠE, CO PŘEČTU

Rozhovor s hercem, tvůrcem konceptu, scény a částečně i scénáře Kazimírem Lupincem

Nemáte nikoho uvedeného v režii inscenace, avšak vy jste podepsán pod konceptem, scénou a scénářem. Režisérem tedy opravdu nejste?

Nemám to na starost. I tam hodně hraju. Je pravda, že jsem jeden z těch, kteří do toho mluví nejvíc. Ale rozhodně nejsem jediný, netvořil jsem tak velkou převahou, abych byl uveden jako režisér. Prostě kdo tam sedí, ten k tomu něco řekne.

Jak jste na inscenaci vůbec pracovali?

Většinou napíšu kostru, ta tvoří nějakých 70 – 80 %. Na zkouškách se to pak hodně domyslí a dotvoří. Ta procenta jsou však zavádějící. Možná je 80 % textu, ale potom se některé věci přidávají či mění. A změny to mohou být i zásadní. Je to proces, který se hodně dotváří zkoušením. Vždy je daný základní styl, provedení. Společně se pak dotváří drobnosti, řeší se, když tomu padá řemen, co je navíc, co chybí.

Čím vás Čapkova předloha zaujala? Bylo to téma, o kterém píšete v programu – lidstvo je neschopné se nebezpečí jednotně, přiměřeně a včas postavit?

Přiznám se, že jsem známý tím, že skoro nečtu. Takže všechno, co pak přečtu,

z dramatuji. S trochou nadsázky tak volba nebyla nějakým vnitřním morálním puzením. Byl to titul, který jsem měl v merku pro dětské divadlo, které jsme s manželkou jeden čas měli s dětmi dělat. Pak mi ale přišlo, že převléknout se do kostýmu a mít ocásek baví lidi v každém věku. Tak jsme tím nepohrdli ani my. Dnešní přesah původní myšlenky dodal ještě víc energie a smysl inscenaci nazkoušet. Ale není to tak, že bych se trápil stavem dnešního světa a hledal dílo, které by to nejlépe vystihovalo. To ne.

Silný motiv, který se na scéně objevuje, je projekce.

Ona už je to třetí hra, kterou tímto způsobem děláme. Naopak mám pocit, že s tím musíme na nějakou dobu skončit. Že třetí využití už bylo na hraně, abychom se neopakovali. Loni jsme na Pikniku byli s inscenací Valérie a týden divů. Tam projekce hraje ještě daleko větší roli. Čili šli jsme do toho i potřetí, ale s tím, že změním styl. Zatímco Valérie je hodně barevná, nebo dokonce projekce děj i posouvá, tady jsme ji nechali spíše v ilustrativní rovině. Výtvarně inscenaci dotváří, protože tam jsou exotická místa, rozličná prostředí. Navíc oba Čapkové kreslili. Nechtěli jsme to hrát na úplně prázdném jevišti.

Váš soubor existuje od roku 1998, ale jak dlouho pracujete v tomto složení?

Asi pět lidí je v souboru od začátku, ale většina se nabalila postupně. Soubor se samozřejmě proměňuje tak akorát, jak by to mělo být. Ozdravuje se a doplňuje dalšími lidmi. Změny jsou však dostatečně pomalé, aby si soubor mohl držet svou tvář.

Máte standardní domovskou scénu v Kladně?

Máme tam oficiálně své sídlo, byť dost velká část souboru se přesunula do Prahy. Ale nemáme tam nějaké místo, kde hrajeme. Zkoušíme v pronájmu za docela velké peníze, ale zase nás podporuje město, takže si ve výsledku stěžovat nemůžeme. Hrajeme hodně takto po festivalech a tam, kam nás pozvou.

Kolikátou reprízu jsme dnes zhlédli?

Asi sedmou. Máme jich zatím docela málo. Jiné hry se hrají víc. Ale jedná se o nejmladší hru a přece jen patří k těm náročnějším, co se týká prostoru a lidí. Takže počet repríz nepřibývá, jako to bylo u jiných.

Jonáš Konývka

VÁLKA S ROZMAZANOSTÍ INSCENACE

Inscenační tradice Čapkovy Války s mloky trvá něco více než půlstoletí. Ano, už přes padesát let fascinuje „antiutopický“ román divadelníky či rozhlasové dramatiky. Fascinuje je román, který není situační a na první pohled vlastně nenabízí vodítko k převedení literárního textu na text dramatický. Jednoduše řečeno – co je tak lákavého na novinových titulcích, deníkových zápiscích a vnitřních monolozích?

Asi to bude idea, myšlenka, poselství.

Jedním z prvních dramaturgů byl Pavel Kohout na počátku 60. let. A ona fascinující idea byla jasná – kapitalista, imperialista, továrník jde za ziskem i za cenu devastace společnosti a „obyčejného“ člověka, pana Povondry. V okamžiku uvedení Kohoutovy dramaturgie v Divadle Československé armády (tedy Vinohradském) se spustila lavina, jejímž výsledkem bylo pět inscenací v českých divadlech během jedné sezóny.

V devadesátých letech se Válka s mloky na jeviště vrací a idea, myšlenka, poselství jsou opět vcelku jasné. Terčem jsou rychlokvašení čeští podnikatelé, kteří ve fialových sakách a v bílých ponožkách představují jen pokračování mamonářských veksláků. Za prachy cokoliv.

Při uvedení dramaturgie V.A.D Kladno na postupové přehlídce nebylo jasné, která idea je pro soubor ta určující. Zda neschopnost lidstva spolupracovat při hrozící katastrofě nebo třeba destruktivní vliv korporací na společnost.

Na Wintrově Rakovníku vyplaval a nejvíce udeřil do očí i myslí motiv muslimské invaze. Nezamýšlený, ale obrovsky silný třeba v obraze, kdy českou hospodu, tedy fenomén až ikonický, obsadí mločí vetřelci nejen jako návštěvníci, ale jako její majitelé.

Na Pikniku se drobnou inscenační úpravou podařilo tento motiv potlačit, ale nikoli zcela odstranit.

Možná, že klíč k pochopení, proč inscenátoři najednou hrají motivy, myšlenky, které nechtěli je v rozmazanosti celého tvaru, ušmudlanosti. Neškodilo by něco opustit, něco zrychlit a tím pádem něčemu dalšímu pomoci. Inscenace je ve svém tvaru až tak otevřená, že pak se nelze divit, že za zamlženými obrazy a situacemi mohou diváci vidět cokoliv, co si budou přát. Pokud by režisér a herci naprosto důsledně sledovali svůj cíl a motiv a situaci po situaci inscenací vybudovali, samy situace zpřesnili, vyčistili výrazové prostředky, pak by možná byl nastolen jasný ideový i inscenační klíč a divák by dostal jednoznačnou informaci.

Například řada situací v přestavení bylo až nesnesitelně popisných. Tu samou informaci divák několikrát slyší, aby mu ji ještě herci zahráli. Není třeba ve scéně v zoo xkrát u klece říct slovo hnusný, aby se ho mlok naučil a vyslovil. Stačí jednou. Není třeba popsat pokusy na mlocích slovně a pak je ještě zahrát.

Přehnaná popisnost představení velmi retarduje. Čas se prodlužuje a divák se až

Bylo to moc zajímavé představení. I kostýmově, co se týká mloků. Celkově jsem moc spokojená.

Šárka, Čkyně

Mně se to líbilo, protože to bylo doopravdivé, pěkné a sympatické amatérské divadlo.

Dagmar, Vsetín

Mně se to moc líbilo. Mělo to skvělou tečku. Bylo to zároveň i trochu děsivé. Na závěr bych chtěla říct: Mlask, mlask, c, c.

Zuzka, Chotěboř

Aktuální, palčivé, bodá až do hloubky.

Magdaléna, Karlovy Vary

může začít nudit. Naopak pokud se inscenátoři popisností vyhnou, užije si divák jevištní akce a vychutná si pointu vtipu nebo situace jako takové.

Inscence zaslouží ocenění za výtvarnou a kostýmní složku, která vždy patřila k silným stránkám V.A.D. Kladno a též za odvalu, protože pustit se dnes do Války s mloky se rovná skoku do hlubokého moře s rozběhem.

Martin Rumler

OBRAZEM - NEDĚLNÍ SNÍDANĚ V TRÁVĚ

FAGI

Všechny informace o Divadelním Pikniku Volyně 2018, všechna vydání festivalového zpravodaje, galerie z představení a další informace najdete na webu www.divadelnipiknik.cz nebo na facebookové stránce facebook.com/divadelnipiknikvolyne.

MINISTERSTVO
KULTURY

Jihočeský kraj

nipos
artama

Zpravodaj XXVII. celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Piknik Volyně 2018.
Redakce: Adéla Červenková, Martin Rumler, Jonáš Konývka, David Slížek. Vydává Volynská kultura. Náklad 100 výtisků.